

การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารจัดการสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุในจังหวัด เพชรบูรณ์*

BUDDHADHAMMA INTEGRATION FOR ELDERLY'S HOLISTIC HEALTH MANAGEMENT IN PHETCHABUN PROVINCE

แสนสุริยา รักเสมอ, พิเชฐ ทังโต และ เต็มศักดิ์ ทองอินทร์

Saensuriya Raksamoe, Pichet Thangto and Termsak Thong-in

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Email: Saensuriya.rak@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบูรณ์ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบูรณ์ และ 3) นำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารจัดการสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบูรณ์ รูปแบบการวิจัยเป็นแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 372 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ การวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 19 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะจำนวน 9 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารจัดการสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2. ด้านการตรวจสอบ 3. ด้านการปรับปรุง และ 4. ด้านการวางแผน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน
2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุ พบว่า 1. ด้านกระบวนการบริหารงาน ส่งผลต่อปัจจัยการบริหารจัดการสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบูรณ์ มี 2 ด้าน คือ ด้านการปฏิบัติ และด้านการปรับปรุง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่า กระบวนการบริหารงาน ร่วมกันทำนวยการบริหารจัดการสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุดังกล่าว ได้ร้อยละ 54.5 และ 2. ด้านสุขภาวะทางกาย การดูแลเอาใจใส่ต่อสุขภาพมีการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับวัย ด้านสุขภาวะทางสังคม ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมผู้สูงอายุ ด้านสุขภาวะทางจิตใจ ผลที่เกิดจากการปฏิบัติฝึกรอบรมเข้าใจสภาพความเป็นจริงของชีวิต และด้านสุขภาวะทางจิตวิญญาณ การฝึกจิตให้ยึดมั่นอยู่ในคุณธรรม ฝึกปฏิบัติสมาธิจิตให้เข้มแข็ง และ

* Received May 10, 2024; Revised July 31, 2024; Accepted August 2, 2024

3. การบูรณาการหลักพุทธธรรมเกี่ยวกับการบริหารจัดการสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า กระบวนการบริหารจัดการ การออกแบบมาตรการใหม่ ย่อมเป็นความก้าวหน้าต่อการบริหารจัดการ และการส่งเสริมการบริหารด้วย ในทางกลับกันถ้าแนวทางหรือมาตรการใด ไม่เอื้อต่อการบริหารจัดการ ย่อมทำให้เสียประโยชน์ ดังนั้น การบูรณาการหลักผล 4 เพื่อให้เกิดการส่งเสริมการบริหารจัดการมากยิ่งขึ้น ได้แก่ ด้านกำลังความรู้ (ปัญญาผล) ด้านนำสู่การปฏิบัติ (วิริยผล) ด้านซื่อสัตย์สุจริต (อนวัชผล) และด้านมีจิตอาสา (สังคหผล) โดยร่วมกับกระบวนการบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดการบริหารงานอย่างมีคุณภาพ ได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุง

คำสำคัญ: ผู้สูงอายุ; การบริหาร; สุขภาวะ; หลักผล 4

ABSTRACT

This research article aims to study 1) To study the management of elderly's holistic health in Phetchabun Province, 2) To study the factors affecting the management of elderly's holistic health in Phetchabun Province, and 3) To present the Buddhadharma integration for the management of elderly's holistic health in Phetchabun Province. The research model is an integrated approach. Quantitative research using questionnaires. Collected data from a sample of 372 people. Data was analyzed by social science software packages. The qualitative research used in-depth interviews with 19 key informants or people and focus group discussions with 9 figures or people. Data were analyzed by descriptive content analysis.

The research results were as follows:

1. The management of elderly's holistic health in Phetchabun Province, by overall, was at high level, consisted of 1. the practical aspect was at a high level, 2. the inspection aspect, 3. the improvement aspect, and 4. the planning aspect were found to be at high level in all aspects.

2. Factors affecting the management of elderly's holistic health was found that; 1. the management process affected the management factors of elderly's holistic health in Phetchabun Province in 2 aspects, namely; Practical and Improvement were with statistically significant level at 0.01, indicating that the joint management process predicted the management of such elderly's holistic health by 54.5 percent, and 2. Bodily health; it was the health care by by exercising appropriately to the age. Social health; factors promoting the elderly social activities. Mental health; the results from practice and training to understand the reality of life. And the spirituality health; training mind to adhere to the righteousness, practicing meditation to be strong. And

3. Integration of Buddhist principles regarding the management of the overall health of the elderly in Phetchabun Province found that the management process Issuing new measures It is indeed progress towards management. and promotion of management as well On the other hand, if any guidelines or measures Not conducive to management It would cause a loss of benefit. Therefore, the integration of the 4 physical principles in order to promote management even more, namely the power of knowledge (panyapha), the aspect leading to practice (viriyapha), and the aspect of honesty and integrity (anavajjapha). and the aspect of having a volunteer spirit (Sangkaphala) in conjunction with the management process To achieve quality management including planning, implementation, inspection and improvement.

Keywords; Elderly; Management; Health; Bala 4

บทนำ

โรงเรียนผู้สูงอายุเป็นอีกหนึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาศักยภาพให้แก่ผู้สูงอายุ ภายใต้แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต โรงเรียนผู้สูงอายุคืออะไร หลายคนอาจจะยังไม่เข้าใจ โรงเรียนผู้สูงอายุคือ กิจกรรมที่สถาบันหน่วยงานหรือชุมชนจัดทำขึ้น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้สูงอายุในลักษณะของโรงเรียน ห้องเรียน โครงการ หรือกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ เพื่อเสริมสร้างการดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสมกับช่วงวัย และสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างเหมาะสม

ลักษณะการดำเนินงานไม่มีรูปแบบและกิจกรรมตายตัว ขึ้นอยู่กับบริบทพื้นที่ความต้องการของผู้สูงอายุและหน่วยงานที่จัดกิจกรรม ภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ เอกชนและภาคประชาชน ร่วมกัน ควรมีการเรียนการสอนไม่น้อยกว่าสัปดาห์ละ 6 ชั่วโมง จะสอนทุกสัปดาห์หรือวันสัปดาห์ หรือจะสอนทุกศุกร์วันศุกร์ รวมระยะเวลาในการเรียนประมาณ 4-5 เดือน หรือ 96 ชั่วโมงขึ้นไป ตามที่คู่มือโรงเรียนผู้สูงอายุว่าด้วยหลักสูตรของโรงเรียนผู้สูงอายุ

เรื่องผู้สูงอายุ “ต้องรู้” ได้แก่ การดูแลสุขภาพองค์รวม การเปลี่ยนแปลงสำหรับผู้สูงอายุ โภชนาการสำหรับผู้สูงอายุ ยาสมุนไพรไทยสำหรับผู้สูงอายุ และการฝึกกายภาพบำบัดเพื่อสุขภาพที่ดีสำหรับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศไทยที่ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็ว นั้น เกิดปัญหาท้าทายของการเป็นสังคมผู้สูงอายุ คือจะทำให้ผู้สูงอายุมีชีวิตที่มีคุณภาพที่ดีได้อย่างไร ปัญหาที่สำคัญได้แก่ 1. ปัญหาสุขภาพ 2. ปัญหาด้านเศรษฐกิจ 3. ปัญหาด้านความรู้ 4. ปัญหาด้านสังคม 5. ปัญหาด้านจิตใจ 6. ปัญหาด้านครอบครัว 7. ปัญหาค่านิยม ซึ่งปัญหาดังที่ได้กล่าวมานี้ล้วนเป็นเหตุผลที่สำคัญที่ทำให้ผู้สูงอายุ ไม่สามารถดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข ส่งผลกระทบต่อครอบครัวในการเกื้อหนุนจุนเจือผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นประเด็นที่ท้าทายและจะมีแนวทางอย่างไร เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุที่อายุยืนยาวให้มีสุขภาพแข็งแรงเห็นคุณค่าในตัวเอง สามารถช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นได้ ทางรัฐจึงได้จัดให้มีการเปิดโรงเรียนผู้สูงอายุประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารจัดการสุขภาวะองค์กรรวมของผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์โดยนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้บูรณาการส่งเสริมปัจจัยการบริหารจัดการสุขภาวะองค์กรรวมของผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบูรณ์ ผนวกเข้ากับการบูรณาการหลักพุทธธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นแกนกลางพัฒนา ขอให้เกิดความยั่งยืนต่อไปในอนาคต และเป็นแนวทางการปฏิบัติสำหรับการพัฒนาตนเองให้มีสุขภาพชีวิตที่ดี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการสุขภาวะองค์กรรวมของผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสุขภาวะองค์กรรวมของผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบูรณ์
3. เพื่อนำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารจัดการสุขภาวะองค์กรรวมของผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบูรณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed-Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากร (Population) ได้แก่ ผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 5,154 คน จาก 3 อำเภอ ในจังหวัดเพชรบูรณ์

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้แก่ ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งพื้นที่ (Proportional Area Sampling) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ (Taro Yamane) ได้จำนวน 372 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มผู้บริหารท้องถิ่น จำนวน 5 คน 2. กลุ่มผู้ปฏิบัติงานภายในองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น จำนวน 5 คน 3. กลุ่มตัวแทนผู้สูงอายุ จำนวน 5 คน 4. กลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนาจำนวน 2 รูปหรือคน และ 5. กลุ่มนักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์จำนวน 2 รูปหรือคน รวมทั้งหมด 19 รูปหรือคน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ 2. แบบสนทนากลุ่มเฉพาะ และ 3. แบบสอบถามโดยนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาและโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์เป็นรายข้อ (Index of item-Objective Congruent : IOC) ได้ค่าไม่ต่ำกว่า 0.80 ทุกข้อหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองกับประชากรกลุ่มตัวอย่างนอกพื้นที่ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแต่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน/ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น ด้วยการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อัลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับคือ 0.94

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม และมีโครงสร้างคำถาม 4 ส่วน ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง คือ ผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบูรณ์ 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอหล่มสัก อำเภอหล่มเก่า และอำเภอหนองไผ่ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายและได้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ จำนวน 372 คน หรือคิดเป็น 100%

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก แบบตัวต่อตัวกับผู้ให้ข้อมูล จำนวน 19 รูปหรือคน ดำเนินการบันทึกข้อมูลที่ได้รับด้วยการจดบันทึก การทบทวนข้อมูลคำตอบ และการบันทึกเสียงให้ครบถ้วนตามคำถามในการสัมภาษณ์ และตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อนำมาเรียบเรียงเป็นผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์โดยสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติอนุมาน (Inferential Statistics)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารเชิงเนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา การสรุปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction)

ผลการวิจัย

1. การบริหารจัดการสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบูรณ์ กล่าวคือ จากผลการศึกษาการบริหารจัดการสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบูรณ์ รวม 4 ด้าน พบว่า 1. ด้านสุขภาวะทางกาย ได้แก่ การเน้นการดูแลเอาใจใส่ต่อสุขภาพกายการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับวัยของผู้สูงอายุ การดูแลสุขภาพไม่ให้เกิดป่วยบ่อย ๆ การสังเกตการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายเมื่อมีอายุมากขึ้นตามอายุขัยในแต่ละปีย่อมมีการเสื่อมโทรมทางโครงสร้างจึงจำเป็นต้องอยู่ใกล้หมอพยาบาล 2. ด้านสุขภาวะทางจิตใจ ได้แก่ สุขภาพจิตที่เกิดกับนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ เพราะสภาพความเป็นจริงของชีวิตของแต่ละคนย่อมแตกต่างกัน การเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายที่เสื่อมลงตามกาลเวลา บางครั้งการแสดงละครก็ปล่อยให้เป็นไปตามบทบาทด้วยการร้องรำทำเพลง เพื่อมิให้มีการเก็บกดทางจิตใจมากเกินไป 3. ด้านสุขภาวะทางสังคม ได้แก่ การส่งเสริมให้กับนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้ผู้สูงอายุมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นหรือเครือข่ายผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุได้รับข้อมูลข่าวสารมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น และ 4. ด้านสุขภาวะทางจิตวิญญาณ (ปัญญา) ได้แก่ การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม โดยการคิด ทำ สร้าง ให้เป็นจิตที่นำทางยิ่งขึ้น บางคนที่เคยชราอายุไปแล้วกลับมาเชียวชวนเพื่อน ๆ ร่วมกันสร้างสาธารณประโยชน์ไว้ให้กับสังคมและส่วนรวม ดังแสดงให้เห็นตาม ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติการบริหารจัดการสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวม (n=372)

การบริหารจัดการสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุ ในจังหวัดเพชรบูรณ์	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านสุขภาวะทางร่างกาย	4.39	0.75	มาก
2. ด้านสุขภาวะทางจิตใจ	4.38	0.77	มาก
3. ด้านสุขภาวะทางสังคม	4.39	0.77	มาก
4. ด้านสุขภาวะทางจิตวิญญาณ(ปัญญา)	4.37	0.38	มาก
ภาพรวมการบริหารจัดการสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุใน จังหวัดเพชรบูรณ์	4.38	0.68	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารจัดการสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบูรณ์ ภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.68) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย พบผลการศึกษาคือ ด้านสุขภาวะทางร่างกาย ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.75) ด้านสุขภาวะทางจิตใจ ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.77) ด้านสุขภาวะทางสังคม ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.77) ด้านสุขภาวะทางจิตวิญญาณ(ปัญญา) ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.38) ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบูรณ์ กล่าวคือ 1. หลักผล 4 ส่งผลต่อการบริหารจัดการสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบูรณ์ มี 4 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่า หลักผล 4 ร่วมกันทำนายการบริหารจัดการสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้ร้อยละ 82.0 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านปัญญา ผล สามารถทำนายได้ร้อยละ 12.0 ด้านอนวัชผล สามารถทำนายได้ร้อยละ 11.3 ด้านวิริยะผล สามารถทำนายได้ร้อยละ 16.1 ด้านสังคผล สามารถทำนายได้ร้อยละ 54.6 และ 2. กระบวนการบริหารงานส่งผลต่อการบริหารจัดการสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบูรณ์ มี 2 ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่า กระบวนการบริหารงานร่วมกันทำนายการบริหารจัดการสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้ร้อยละ 70.6 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการตรวจสอบสามารถทำนายได้ร้อยละ 53.8 และด้านการปฏิบัติสามารถทำนายได้ร้อยละ 34.8

3. การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารจัดการสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบูรณ์ กล่าวคือ การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารจัดการสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบูรณ์ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านสุขภาวะทางร่างกาย 2. ด้านสุขภาวะทางจิตใจ 3. ด้านสุขภาวะทางสังคม และ 4. ด้านสุขภาวะทางจิตวิญญาณ(ปัญญา) โดยในการบูรณาการการบริหารจัดการมีปัจจัยการบริหาร 2 อย่าง เพื่อเป็นตัวสนับสนุนให้เกิดการบริหารจัดการสุขภาวะองค์รวม คือ หลักผล 4 และ กระบวนการบริหารงานมีลักษณะ ดังนี้

1. ผลลัพธ์ 4 มีลักษณะ ดังนี้

1. ด้านปัญญาพละ (กำลังความรู้) ได้แก่ ด้านกำลังความรู้ สำหรับนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุมีการฝึกสมองลงปัญญาด้านความรู้ มีความสำคัญต่อการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ สามารถนำนวัตกรรมเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ 2. ด้านวิริยพละ (นำสู่การปฏิบัติ) ได้แก่ ซึ่งมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ ความเพียรเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง เพราะมนุษย์เราเมื่อมีความเพียรพยายามในงานที่ตนเองทำอยู่ย่อมบรรลุผลและเป้าหมายที่ตั้งไว้ 3. ด้านอนวัชพละ (ข้อสัตย์สุจริต) ได้แก่ การทำงานที่ปราศจากโทษทำงานที่บริสุทธิ์และสุจริต เป็นคุณต่อนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุได้นำเอาหลักศีลธรรม จริยธรรมมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน บุคลากรมีความรับผิดชอบต่องานมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และ 4. ด้านสังคหพละ (มีจิตอาสา) ได้แก่ การเอาใจใส่ต่อสวัสดิภาพและความเป็นอยู่ของนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุอย่างทั่วถึง บุคลากรช่วยแก้ปัญหาให้กับผู้สูงอายุด้วยความปรารถนาดี และเต็มใจช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานโดยไม่หวังผลตอบแทน

2. กระบวนการบริหารงาน มีลักษณะ ดังนี้

1. ด้านการวางแผน ได้แก่ การวางแผนเป็นสิ่งที่ช่วยให้การบริหารงานมีคุณภาพ เพราะเป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ การวางแผนอาศัยการใช้ข้อมูลพื้นฐานร่วมกันอย่างเป็นระบบ 2. ด้านการปฏิบัติ ได้แก่ บุคลากรมีการปฏิบัติงานทันทีที่ได้รับมอบหมายเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้วยความอดทนและตั้งใจ เพื่อพัฒนาตนเองให้เกิดความชำนาญและมีทักษะ หรือช่วยให้หน่วยงานมีการสื่อสารการบริหารงานได้เป็นอย่างดี 3. ด้านการตรวจสอบ ได้แก่ การทำให้เกิดการยอมรับ มีความโปร่งใส ป้องกันการทุจริต และมีความน่าเชื่อถือ การดำเนินงานตรงกับความต้องการของโรงเรียนผู้สูงอายุเพื่อแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และ 4. ด้านการปรับปรุง ได้แก่ การทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ควรมีการกำหนดการบริหารจัดการด้านการปรับปรุงแก้ไข โดยยึดหลักธรรมาภิบาลคือหลักนิติธรรม การปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับต่าง ๆ ยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม

ดังนั้น เมื่อปัจจัยทั้ง 2 ประการข้างต้นเป็นตัวส่งเสริมให้เห็นถึงการบูรณาการการบริหารจัดการสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบูรณ์ได้มีประสิทธิผลอย่างดีมากยิ่งขึ้นทั้งหมด 4 ด้าน มีลักษณะดังนี้ 1. ด้านสุขภาวะทางกาย ได้แก่ การเน้นการดูแลเอาใจใส่ต่อสุขภาพกายการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับวัยของผู้สูงอายุ การดูแลสุขภาพไม่ให้เจ็บป่วยบ่อย ๆ การสังเกตการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายเมื่อมีอายุมากขึ้นตามอายุขัยในแต่ละปี ย่อมมีการเสื่อมโทรมทางโครงสร้างจึงจำเป็นต้องอยู่ใกล้หมอพยาบาล 2. ด้านสุขภาวะทางจิต ได้แก่ สุขภาพจิตที่เกิดกับนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ เพราะสภาพความเป็นจริงของชีวิตของแต่ละคนย่อมแตกต่างกัน การเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายที่เสื่อมลงตามกาลเวลา บางครั้งการแสดงละครก็ปล่อยให้ไปไปตามบทบาทด้วยการร้องรำทำเพลง เพื่อมิให้มีการเก็บกดทางจิตใจมากเกินไป 3. ด้านสุขภาวะทางสังคม ได้แก่ การส่งเสริมให้กับนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้ผู้สูงอายุมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นหรือเครือข่ายผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุได้รับข้อมูลข่าวสารมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น และ 4. ด้านสุขภาวะทางจิตวิญญาณ (ปัญญา) ได้แก่ การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม โดยการคิด ทำ สร้าง ให้เป็นจิตที่นำพาตนยิ่งขึ้น บางคนที่เคยชราอายุไปแล้วกลับมาเชิญชวนเพื่อน ๆ ร่วมกันสร้างสาธารณประโยชน์ไว้ให้กับสังคมและส่วนรวม

อภิปรายผลการวิจัย

1. การบริหารจัดการสุขภาวะองค์กรของผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบูรณ์ กล่าวคือ การบริหารจัดการสุขภาวะองค์กรของผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบูรณ์ จากผลการวิจัยการบูรณาการการบริหารจัดการสุขภาวะองค์กรของผู้สูงอายุ พบว่า ทั้ง 4 ด้าน คือ 1. ด้านสุขภาวะทางกาย 2. ด้านสุขภาวะทางจิต 3. ด้านสุขภาวะทางสังคม และ 4. ด้านสุขภาวะทางจิตวิญญาณ (ปัญญา) ผลการวิจัยอยู่ในระดับมากทุกด้าน แต่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการตรวจสอบ แสดงให้เห็นว่าความสามารถของเจ้าหน้าที่และบุคลากรมีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์เป็นอย่างมาก รวมไปถึงการมีทักษะ ประสบการณ์ ความรู้ความสามารถส่วนตัว อีกทั้งผ่านการอบรม ศึกษาและเรียนรู้เพิ่มเติมนั้น ทำให้เจ้าหน้าที่มีส่วนอย่างยิ่งในการนำพาสุขภาวะผู้สูงอายุไปสู่จุดหมายได้สำเร็จ บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้ และสามารถอยู่รอดต่อไปท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันทั้งทางตรงและทางอ้อมได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกัมพล ราชวงษ์ และคณะ (2558) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพในองค์กรอสังหาริมทรัพย์โดยใช้หลักธรรมาภิบาลกรณีศึกษาบริษัทแสนสิริจำกัด (มหาชน)” กล่าวคือ มีการนำการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพในองค์กรอสังหาริมทรัพย์โดยใช้หลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการในองค์กร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ด้านหลักความคุ้มค่า หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วมหลักความโปร่งใส หลักนิติธรรม และหลักคุณธรรมการเปรียบเทียบ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คือ 1. ด้านสุขภาวะทางกาย กล่าวคือ การส่งเสริมเพื่อให้เกิดความสุขทางกายสอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจวรรณ สุจริต (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการสุขภาวะและการพึ่งพาตนเองของผู้สูงอายุ จังหวัดอุดรธานี สภาวะปัญหาของผู้สูงอายุในจังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมปัญหาของผู้สูงอายุอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าปัญหาน้อยทุกด้าน ได้แก่ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านอารมณ์ตามลำดับ 2. ด้านสุขภาวะทางจิต หรือคุณภาพชีวิตของนักเรียนผู้สูงอายุ มีระดับคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ระดับดีและระดับไม่ดี เมื่อพิจารณารายมิติองค์ประกอบในการวัดคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตด้านจิตใจดีที่สุด รองลงมาคือคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสุขภาพ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม สำหรับการรับรู้ต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตและสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของสมศรี สัจจะสกุลรัตน์ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการสุขภาพของผู้สูงอายุเชิงพุทธบูรณาการ : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านต๋อม จังหวัดพะเยา” การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดการสุขภาพของผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลบ้านต๋อม จังหวัดพะเยา ศึกษาการจัดการสุขภาพของผู้สูงอายุตามหลักวิทยาการสมัยใหม่และพระพุทธศาสนาเถรวาทและนำเสนอรูปแบบการจัดการ สุขภาพของผู้สูงอายุเชิงพุทธบูรณาการ วิธีการวิจัยแบบผสมเชิงปริมาณและคุณภาพ พบผลที่น่าสนใจ 3. ด้านสุขภาวะ

ทางสังคม กล่าวคือ การดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุและความสัมพันธ์ทางสังคมของนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ นักเรียนผู้สูงอายุจะได้พบปะกับเพื่อนบ้านที่เป็นวัยใกล้เคียงกันเท่านั้น คือด้านกิจกรรมทางสังคม ยิ่งพบว่า ผู้สูงอายุไม่ได้ไปวัดเนื่องจากมีฐานะทางบ้านยากจน นั่นคือเงื่อนไขด้านกิจกรรมสังคม ด้านสังคมผู้สูงอายุมี กิจกรรมทางสังคมลดลง ความสัมพันธ์ในครอบครัวอบอุ่นเหมือนเดิม ส่วนความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านพบว่า ผู้สูงอายุชนชั้นกลางระดับบนมีการติดต่อสัมพันธ์แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับเพื่อนบ้าน และพึงพาอาศัยกัน น้อยลง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทรัพย์ สิมะวงศ์ (2546) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ได้ศึกษาลักษณะการรวมตัวของผู้สูงอายุในชุมชนชนเมือง จังหวัดเชียงใหม่” กล่าวคือ กิจกรรมผู้สูงอายุ คือ กิจกรรมการอบรมด้าน สุขภาพ การออกกำลังกาย การตรวจสุขภาพ และเงื่อนไขที่มีการรวมตัว คือ ความเชื่อระบบเครือญาติ และ ความเป็นเพื่อนบ้าน และ 4. ด้านสุขภาวะทางจิตวิญญาณ กล่าวคือ การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุปรับตัวเข้า สภาพแวดล้อม โดยการคิด ทำ สร้าง ให้เป็นจิตที่นำทางตนยิ่งขึ้น สร้างสาธารณประโยชน์ไว้ให้กับสังคมและ ส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยพระมหาอภิสิทธิ์ วิริโยและคณะ (2563) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความ ผาสุกทางจิตวิญญาณผ่านกระบวนการบุญกิริยาวัตถุของผู้สูงอายุที่มาถือศีลอุโบสถในวัดของพระพุทธศาสนา จังหวัดบุรีรัมย์” ที่ตอบแบบสอบถามโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยระดับมาก 4.35

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบูรณ์

พบว่า การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุ สามารถอธิบายเพิ่มเติม ได้ดังนี้ 1. หลักผล 4 ส่งผลต่อการบริหารจัดการสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบูรณ์ มี 4 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่า หลักผล 4 ร่วมกันทำนายปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการ สุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้ร้อยละ 82.0 แสดงให้เห็นว่า หลักผล 4 เป็นปัจจัยที่ ส่งผลต่อการบริหารจัดการที่ดี และสามารถทำให้โรงเรียนผู้สูงอายุมีความเจริญอย่างเป็นระเบียบ มีการ บริหารงานตามหลักธรรม และเป็นการสะท้อนถึงวิถีค่านิยมในการปฏิบัติงาน และวัฒนธรรมองค์กร รวมถึง แยกส่วนให้ชัดเจนระหว่างผู้สูงอายุ กับความเป็นนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ และเกิดความเป็นสัดส่วน สะดวกต่อ การจัดการบริหาร รวมถึงการเข้าไปจัดการอย่างเป็นระบบและส่งเสริมจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องด้วย เพื่อให้โรงเรียนผู้สูงอายุสามารถปรับตัวและต่อยอดต่อการเปลี่ยนแปลงได้ หรือที่เรียกว่า การบริหารเชิงพุทธ บูรณาการซึ่งจะส่งผลต่อการบริหาร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระพงษ์ศักดิ์ สนตมโน (เกษงศ์รอด) (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พุทธธรรมาภิบาลเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลใน จังหวัดสระแก้ว กล่าวคือ การปฏิบัติงานตามหลักผล 4 ประกอบด้วย ปัญญาผล (กำลังความรู้) วิริยะผล (นำสู่การปฏิบัติ) อดิวิชผล (ข้อสัตย์สุจริต) สังคหผล (มีจิตอาสา) ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของ บุคลากรโดยรวมได้อย่างดีร้อยละ 100 นอกจากนั้นยังบูรณาการหลักพุทธธรรมคือหลักผล 4 เพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานที่ถูกต้องตามหลักการและหลักธรรม 2. กระบวนการบริหารจัดการ ส่งผลต่อการ บริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ มี 2 ด้าน คือ ด้านการ ตรวจสอบ และการปฏิบัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่า กระบวนการบริหารจัดการ ร่วมกัน ทำนายต่อการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้ร้อยละ 70.6 แสดงให้เห็นว่า กระบวนการบริหารงาน มีส่วนในการส่งเสริมปัจจัยการบริหารจัดการที่ดี และสามารถทำ

ให้มีความเป็นโรงเรียนผู้สูงอายุที่มีการบริหารตามหลักสากล มีการบริหารงานตามระเบียบข้อบังคับ และมีขั้นตอนการปฏิบัติที่ชัดเจนที่ตกลงร่วมกันในโรงเรียนผู้สูงอายุ ซึ่งแต่ละโรงเรียนจะมีรายละเอียดที่แตกต่างกันออกไป และเป็นการสะท้อนถึงวิธีการบริหารจัดการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนันท์ รุ่งอรุณแสงทอง (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดประสิทธิภาพ” กล่าวคือ ปัจจัยการบริหารจัดการ มีค่าน้ำหนักของตัวแปรในองค์ประกอบ (Factor Loading) อยู่ระหว่าง 0.602-0.751 มีค่าตัวแปรปรวนเท่ากับ 38.814 และค่าร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 32.345 ผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า องค์ประกอบการบริหารจัดการมีความสำคัญเป็นอันดับแรก และในกระบวนการบริหารจัดการ มีอยู่ 2 ด้าน ด้วยกันที่มีนัยสำคัญทางสถิติ คือ 1. ด้านการตรวจสอบ กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ที่มีการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้ต่อเนื่องยาวนานตามสมควร โรงเรียนผู้สูงอายุช่วยให้มีการสื่อสารกันในการปฏิบัติงานเกิดผลงานดีเป็นที่ยอมรับ โรงเรียนผู้สูงอายุทำให้เจ้าหน้าที่และนักเรียนทำงานเป็นทีม มีความสามัคคี มีสุขภาวะองค์รวมดีขึ้นมาก เพื่อความสำเร็จในการเพิ่มคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศมา วดี ฉากภาพ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า สภาพทั่วไปสุขภาวะของผู้สูงอายุประกอบไปด้วย สุขภาวะทางสังคม สุขภาวะทางปัญญา สุขภาวะทางจิต และสุขภาวะทางกาย ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2. ด้านการปฏิบัติ วิชา ม่วงแนม (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11” ผลการศึกษาพบว่า 1. สภาพการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2. องค์ประกอบของ รูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ 3. ผลจากการประเมินความคิดเห็นต่อความเหมาะสมความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมากที่สุด

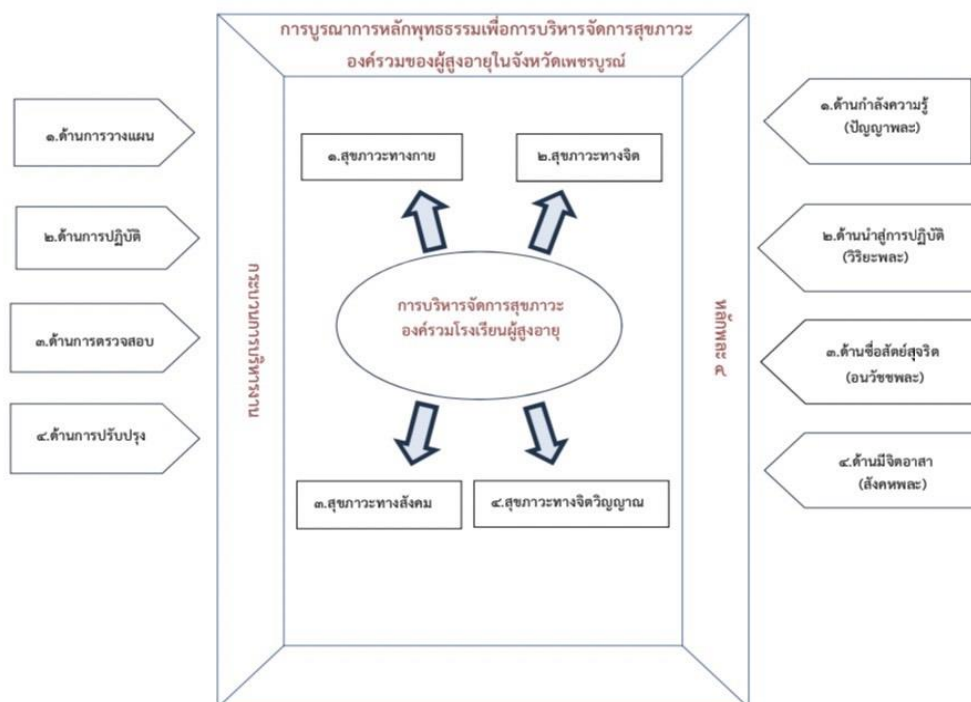
3. การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารจัดการสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบูรณ์ กล่าวคือ 1. การบูรณาการการบริหารจัดการสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบูรณ์เกิดจากการมีจิตอาสาในการสงเคราะห์ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แสดงให้เห็นว่า การเกื้อกูลกันช่วยเหลือกันในยามยาก มีจิตใจโอบอ้อมอารี มีมิตรภาพและเป็นกัลยาณมิตรที่ดีต่อกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของณภัทร ปินทรรัตน์ (2555) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณลักษณะของผู้นำองค์กรตามหลักพละ 4 ในธุรกิจประกันภัย” ผลการวิจัยพบว่า หลักธรรมพละ 4 หรือ 4 คุณลักษณะ คือ 1. ปัญญาพละ คุณลักษณะทางด้านสติปัญญา ความรอบรู้ เฉลียวฉลาดรอบคอบ 2. วิริยะพละ คุณลักษณะทางด้านความขยันอดทน ความอุตสาหะ บากบั่นไม่ย่อท้อ 3. อนุวัชพละ ความซื่อสัตย์สุจริตยึดหลักคุณธรรม จริยธรรมในการประกอบกิจการ และ 4. สังคหพละ คุณลักษณะทางด้านมนุษยสัมพันธ์สร้างหลักมนุษยสัมพันธ์ที่ดีด้วยวัตถุ 4 ประการ 2. การบูรณาการการบริหารจัดการสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบูรณ์เกิดจากการมีปัญญาหรือ กำลังความรู้ แสดงให้เห็นว่า การใช้ปัญญาสามารถช่วยในการวิเคราะห์แก้ไขปัญหา ทำให้เข้าใจในบริบทของสภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในหน่วยงานหรือองค์กร และสามารถใช้หลักของเหตุและผลในการตัดสินใจในการบริหารงานได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของวีรณัฐ โรจนประภา (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสังคมแห่งสัมมาปัญญาในประเทศไทย” การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. ศึกษาหลักพุทธธรรมที่เหมาะสมในการนำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสังคมแห่งปัญญาในประเทศไทย 2. ศึกษากลไกและเครื่องมือหรือแนวทางของภาครัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาบูรณาการเป็นแนวทางในการ

สร้างสังคมแห่งปัญญาในประเทศไทย 3. การบูรณาการการบริหารจัดการสุขภาวะองค์กรรวมของผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบูรณ์เกิดจากการมีความซื่อสัตย์สุจริต หรือ การมีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ แสดงให้เห็นว่า หลักของความไม่ทุจริต มีความซื่อสัตย์ การกระทำอันไม่มีโทษภัยต่อผู้อื่น ถือเป็นส่วนสำคัญทำให้เกิดการยกย่องเชิดชูในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรินทร์ธร ศิธรกุล (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ผู้นำการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง” ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการพัฒนาผู้นำการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี คือการพัฒนาภาวะผู้นำโดยใช้ 3 ฐาน คือ ฐานความรู้ ฐานคุณธรรมจริยธรรม และฐานของการปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบ ตรวจสอบได้ ซื่อสัตย์สุจริต และ 4. การบูรณาการการบริหารจัดการสุขภาวะองค์กรรวมของผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบูรณ์เกิดจากการมีวิริยะ หรือ การมีความเพียรพยายามในการปฏิบัติงาน หรือ การนำสู่การปฏิบัติ แสดงให้เห็นว่า ความขยันหมั่นเพียร อดทน ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก มุมานะ ให้งานบรรลุตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรินทอง แก้วทุม (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารการพัฒนาเชิงพุทธขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม กล่าวคือ สภาพการบริหารการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า ด้านนโยบาย มีการบริหารการพัฒนาตามหลักการบริหาร มีการทบทวนขั้นตอนการปฏิบัติงาน กำหนดแผน และขั้นตอน ด้านโครงการมีการพิจารณาจัดทำโครงการและกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้บริหารท้องถิ่นและประชาชนในพื้นที่

องค์ความรู้วิจัย

จากแผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย สามารถอธิบายได้ว่าการบูรณาการหลักพุทธ

ธรรมเพื่อการบริหารจัดการสุขภาวะองค์กรร่วมของผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบด้วย กระบวนการบริหารงาน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติ ด้านการตรวจสอบ และด้านการปรับปรุง กับ หลักพละ 4 ได้แก่ ด้านกำลังความรู้ (ปัญญาพละ) ด้านนำสู่การปฏิบัติ (วิริยะพละ) ด้านซื่อสัตย์สุจริต (อนวัชพละ) และด้านมีจิตอาสา (สังคหพละ) เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารจัดการ สุขภาวะองค์กรร่วมของผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้แก่ ด้านสุขภาวะทางกาย ด้านสุขภาวะทางจิต ด้านสุข ภาวะทางสังคม ด้านด้านสุขภาวะทางจิตวิญญาณ(ปัญญา) แต่ละด้านมีลักษณะ ดังนี้

1. การบริหารจัดการสุขภาวะองค์กรร่วมของผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบูรณ์ กล่าวคือ 1.1. ด้าน สุขภาวะทางกาย ได้แก่ การเน้นการดูแลเอาใจใส่ต่อสุขภาพกายการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับวัยของ ผู้สูงอายุ การดูแลสุขภาพไม่ให้เจ็บป่วยบ่อย ๆ การสังเกตการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายเมื่อมีอายุมากขึ้นตาม อายุขัยในแต่ละปี 1.2. ด้านสุขภาวะทางจิต ได้แก่ สุขภาพจิตที่เกิดกับนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ เพราะสภาพ ความเป็นจริงของชีวิตของแต่ละคนย่อมแตกต่างกัน การเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายที่เสื่อมลงตาม กาลเวลา 1.3. ด้านสุขภาวะทางสังคม ได้แก่ การส่งเสริมให้กับนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้ผู้สูงอายุมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นหรือเครือข่ายผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุได้รับข้อมูลข่าวสารมากยิ่งขึ้น ทำ ให้เกิดแรงจูงใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น และ 1.4. ด้านสุขภาวะทางจิตวิญญาณ (ปัญญา) ได้แก่ การ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมโดยการคิด การทำ การสร้าง ให้เป็นจิตที่นำทศนาอย่างขึ้นบาง คนที่เกษียณอายุไปแล้วกลับมาเชิญชวนเพื่อน ๆ ร่วมกันสร้างสาธารณประโยชน์ไว้ให้กับสังคมและส่วนรวม

2. หลักผละ 4 กล่าวคือ 2.1. ด้านกำลังความรู้ (ปัญญาผละ) ได้แก่ การใช้ปัญญาจะทำให้การขับเคลื่อนงานไปสู่เป้าหมายดีขึ้น โดยเฉพาะในการบริหารสุขภาวะองค์กรรวมทั้งใช้กำลังปัญญาหรือกำลังความรู้จะเป็นตัวผลักดันและขับเคลื่อนศักยภาพของนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุเจ้าหน้าที่และบุคลากร ให้สามารถพัฒนาและบริหารงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 2.2. ด้านนำสู่การปฏิบัติ (วิริยะผละ) ได้แก่ การปฏิบัตินั้นเป็นการปฏิบัติตามภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย โดยเจ้าหน้าที่จะต้องมีความรู้ และเมื่อมีความรู้ก็จะสามารถปฏิบัติงานโดยอยู่บนพื้นฐานของความรู้ได้อย่างถูกต้อง 2.3. ด้านซื่อสัตย์สุจริต (อนวัชชผละ) ได้แก่ การทำงานที่ปราศจากโทษหรือการมีความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้ โดยเจ้าหน้าที่และบุคลากร นำหลักศีลธรรม จริยธรรมมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน และ 2.4. ด้านมีจิตอาสา (สังคหผละ) ได้แก่ หลักการสงเคราะห์ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทางพระพุทธศาสนา ถือว่าการสงเคราะห์เป็นสิ่งจูงใจให้เกิดความรักใคร่ในโรงเรียนผู้สูงอายุ การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี การมีจิตอาสาเป็นการทุ่มเท และเป็นการมุ่งประโยชน์เพื่อส่วนรวม

3. กระบวนการบริหารงาน กล่าวคือ 3.1. ด้านการวางแผน ได้แก่ การวางแผนเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลง โดยการพิจารณาถึงบริบท เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนผู้สูงอายุร่วมด้วย เป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้บริหารตอบคำถามที่สำคัญ 3.2. ด้านการปฏิบัติ ได้แก่ การกำหนดขอบเขตของการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบ มีความชัดเจนและเป็นลายลักษณ์อักษร ทุกฝ่ายต้องช่วยกันคิด รวมถึงตัดสินใจร่วมกันและมีการออกแบบงานที่ต้องอาศัยความชำนาญหลายด้านประกอบกัน 3.3. ด้านการตรวจสอบ ได้แก่ การตรวจสอบถือเป็นส่วนสำคัญของการดำเนินการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ และจะมีผลถึงการจัดสรรเงินให้กับนักเรียนผู้สูงอายุภายในโรงเรียนผู้สูงอายุ(เงินคนแก่) รวมถึงคณะกรรมการทำให้เกิดการยอมรับ มีความโปร่งใส ป้องกันการทุจริต และมีความน่าเชื่อถือ และ 3.4. ด้านการปรับปรุง ได้แก่ การปรับปรุงการบริหารงานต้องมีความเหมาะสม เน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ และเจ้าหน้าที่และบุคลากรในการปรับปรุงงาน การปรับปรุงการบริหาร การปฏิบัติงาน รวมถึงการจัดกิจกรรมต้องมีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง การทำให้โรงเรียนผู้สูงอายุสามารถบรรลุเป้าหมายได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย กล่าวคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดนโยบายการเรียนของผู้สูงอายุให้มีการศึกษาเกี่ยวกับคุณค่าในตนเอง และควรสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้สูงอายุได้มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านสื่อสาร ที่ผู้สูงอายุจะเข้าใจได้ง่ายไม่สลับซับซ้อนจนเกินไปที่จะเข้าใจเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ กล่าวคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละแห่งควรเข้ามาส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุในการบริหาร พัฒนา ตรวจสอบ และปรับปรุง โดยการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมแก้ไขปัญหาของโรงเรียนผู้สูงอายุอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งอาจเป็นการระดมความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ อีกทั้งต้องให้เจ้าหน้าที่และบุคลากรสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระเสรี มีสิทธิเสรีภาพในการใช้สิทธิออกเสียงเสมอภาคกันทุกคน

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป กล่าวคือ ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมให้มีการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม มีการกำหนดกรอบในการดำเนินงานที่ชัดเจน เป็นการยืนยันคุณภาพของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความต่อเนื่องและยั่งยืน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติตามได้มีทิศทางในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

บรรณานุกรม

- กัมพล ราชวงศ์ และคณะ. (2558). การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพในองค์กรอสังหาริมทรัพย์โดยใช้หลักธรรมาภิบาล:กรณีศึกษาบริษัทแสนสิริจำกัด (มหาชน). *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*, 4(1).
- ทรัพย์ สิมะวงศ์. (2546). *ได้ศึกษาลักษณะการรวมตัวของผู้สูงอายุในชุมชนชนเมือง จังหวัดเชียงใหม่*. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ณภัทร ปิณฑรัตน์. (2555). *คุณลักษณะของผู้นำองค์กรตามหลักพละ 4 ในธุรกิจประกันภัย* (รายงานผลวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ทัศนาวดี ฉากภาพ. (2564). *โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการพัฒนาสุขภาวะของผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา* (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เบญจวรรณ สุจริต. (2557). *รูปแบบการจัดการสุขภาวะและการพึ่งพาตนเองของผู้สูงอายุ จังหวัดอุดรธานี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการจัดการธุรกิจทั่วไป). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พระพงษ์ศักดิ์ สนมโน (เกษงศ์รอด). (2564). *พุทธธรรมาภิบาลเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดสระแก้ว* (ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาอภิสิทธิ์ วิริโย และคณะ. (2563). *ความผาสุกทางจิตวิญญาณผ่านกระบวนการกิริยาวัตถุของผู้สูงอายุที่มื่อสถิตอุโบสถในวัดของพระพุทธศาสนาจังหวัดบุรีรัมย์*. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 5(2).
- รินทอง แก้วทุม. (2560). *การบริหารการพัฒนาเชิงพุทธขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วาสนา ม่วงแนม. (2560). *รูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 11*. *วารสารวิจัยทางการศึกษา*, 11(2).
- วีรณัฐ โรจนประภา. (2559). *การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสังคมแห่งสัมมาปัญญาในประเทศไทย*. *วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต*, 12(3).
- สุนันท์ รุ่งอรุณแสงทอง. (2551). *การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดประสิทธิภาพ ปัจจัยการบริหารจัดการ* (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุรินทร์ธร ศิธรกุล. (2557). *ผู้นำการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง*. *วารสารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 7(3).
- สมศรี สัจจะสกุลรัตน์. (2561). *รูปแบบการจัดการสุขภาพของผู้สูงอายุเชิงบูรณาการ : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านต๋อม จังหวัดพะเยา*. *วารสารการพยาบาล การสาธารณสุขและการศึกษา วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี พะเยา*, 19(2). 121-132.
- William Edwards Deming. (2560). *วงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA: Deming Cycle)*. สืบค้น 23 มกราคม 2565, จาก <http://adisony.blogspot.com/edward-deming>.